

Un llibre destapa la vida del maqui de Sant Llorenç de la Muga que va lluitar contra Franco i Hitler

Manel Alaió i Manubens i Jérôme Colomer Zago recuperen la biografia de Jeroni Colomer Penicot, 'el capità Dupont', militar republicà, exiliat, resistent contra els nazis a França i enterrat al seu poble natal

La història neix, segons va explicar Alaió en la presentació, d'una visita al cementiri de Sant Llorenç de la Muga. Allà va topar amb una tomba que li va cridar l'atenció: la d'un home somrient, envoltat de símbols republicans i catalans, i amb el record dels antics maquis. "Qui és aquest home?", es va preguntar. La resposta el va portar fins a la família Colomer i, sobretot, fins a un volum de documents, fotografies i memòria oral que permeten reconstruir una trajectòria marcada per l'exili, la guerra i la lluita contra el feixisme. Jeroni Colomer Penicot va néixer a Sant Llorenç de la Muga el 1914. De petit, la família es va traslladar a Costoja, en una zona fronterera marcada pel treball artesanal i per la fabricació d'espardenyes i calçat. El seu pare era corder, un ofici vinculat al món manual i popular d'aquell territori de frontera entre l'Alt Empordà i el Vallespir. El gir decisiu de la seva vida arriba el 1935, quan, amb 21 anys, s'incorpora a l'exèrcit. Com que no tenia la nacionalitat francesa, havia de fer el servei militar a l'exèrcit espanyol. Després de ser declarat excedent de quota, es va presentar voluntari i va acabar destinat al castell de Sant Ferran de Figueres. Des d'allà va viure l'esclat de la insurrecció militar del juliol de 1936. El llibre ressegueix el pas de Jeroni Colomer per alguns dels escenaris més durs de la Guerra Civil espanyola. Primer va combatre al front d'Aragó, a la zona de Belchite, i després va passar per altres fronts, com el del Segre i l'Ebre. La seva evolució dins l'exèrcit republicà va ser ràpida: va arribar a ser sergent i, després de passar per l'Escola de Guerra de València, tinent. Aquest grau li permetia comandar una unitat militar, en el seu cas vinculada a les brigades mixtes de l'exèrcit republicà. La seva unitat va acabar arrossegada per la retirada republicana. No va travessar la frontera com molts altres civils i soldats que marxaven cap a Figueres, Girona o Barcelona, sinó a través de la vall de Camprodon i el coll d'Ares, en un dels darrers episodis de resistència de l'exèrcit republicà abans de l'exili. Alaió va remarcar que aquells combatents "no tenien la sensació d'abandonar definitivament la lluita, sinó de retirar-se per poder tornar". Però el retorn no arribà. A França, Colomer va passar pel camp de concentració de Prats de Molló, en unes condicions extremes. Alaió va recordar que, el febrer de 1939, la premsa nord-catalana es preguntava com era possible mantenir milers de persones a la intempèrie i amb temperatures sota zero. Després, com molts altres exiliats republicans, Colomer va ser incorporat a les Companyies de Treballadors Estrangers, creades pel govern francès abans de l'esclat de la Segona Guerra Mundial. Amb l'inici de la guerra europea i l'avanç alemany, la vida de Jeroni Colomer torna a quedar atrapada per la història. Es mou per diferents punts de França fins a arribar a la Dordonya, on acaba vinculant-se a la Resistència francesa. Primer ho fa de manera discreta, combinant la feina amb la col·laboració clandestina. Més endavant, però, la pressió alemanya i el risc de ser descobert l'obliguen a moure's amb la seva dona i a entrar de ple en la lluita contra l'ocupació nazi. El llibre explica episodis propis d'una vida de clandestinitat: canvis de residència, feines assumides com a cobertura, informació transmesa als aliats i fugides quan els alemanys ja li seguien la pista. En un dels passatges més novel·lesc, Alaió va relatar que Colomer va arribar a fer-se passar per electricista en una instal·lació d'interès militar alemany, tot i no saber-ne, per poder obtenir informació útil per a la Resistència. Finalment, Colomer s'integra en un grup de maquis a la Dordonya. Era un territori especialment actiu en la resistència armada, amb boscos extensos i una forta presència de grups clandestins. Segons va explicar l'autor durant l'acte de Figueres, només en aquell departament "hi havia desenes de grups de maquis que actuaven contra els alemanys, sortien del bosc per fer sabotatges o accions armades i desapareixien de nou". La tragèdia també va tocar de prop la família. El seu germà petit, Philip Colomer, va morir el març de 1943 en un enfrontament amb la milícia francesa col·laboracionista, seguidora del règim de Vichy del mariscal Pétain.

L'enterrament es va haver de fer de manera gairebé clandestina i no va ser fins després de l'alliberament de França que va poder rebre un homenatge públic amb honors. El títol del llibre remet al nom de guerra de Jeroni Colomer: el capità Dupont. Després d'haver estat militar republicà, combatent a la Guerra Civil i resistent a França, Colomer va exercir també com a instructor dins l'Agrupació de Guerrillers Espanyols, vinculada als comunistes i preparada per continuar la lluita contra el franquisme. Alaió va deixar clar, però, que Colomer no va participar en cap invasió posterior a Catalunya, sinó que el seu paper va ser el d'instructor per la seva experiència militar acumulada. Un cop acabada la Segona Guerra Mundial, Colomer va intentar reconstruir la vida civil a França, però no va ser fàcil. La seva trajectòria política i militar va fer que l'administració francesa el considerés durant anys una persona incòmoda o perillosa. No va obtenir la nacionalitat francesa fins que una intervenció política va desencallar el procés. Amb el temps, però, el seu desig va ser tornar a Sant Llorenç de la Muga. I així ho va fer. Va tornar al seu poble natal, Sant Llorenç de la Muga, amb la família, va comprar una finca i es va dedicar a una vida discreta, vinculada a la terra i als animals. Després d'haver passat per fronts de guerra, camps d'exili, clandestinitat i accions contra l'ocupació nazi, Jeroni Colomer va acabar vivint una existència tranquil·la i respectada al seu poble. La seva mort també té un punt de relat simbòlic. Segons va explicar Alaió, va morir sol al bosc, durant una jornada de caça, en un paratge del terme de la Vajol. Un home que havia sobreviscut a guerres, retirades, persecucions i missions de risc va morir finalment en silenci, en un racó de muntanya. Més enllà de la biografia individual, El capità Dupont vol ser també un llibre sobre una generació. La història de Jeroni Colomer Penicot és la d'un fill de poble que va quedar atrapat per les grans tragèdies del segle XX: la Guerra Civil espanyola, l'exili republicà, la Segona Guerra Mundial, l'ocupació nazi i la resistència armada. Manel Alaió ho va resumir en la presentació amb una idea central: "Explicar la vida d'aquest home és explicar també la de milers d'exiliats que, un cop a França, no van abaixar el cap i van continuar combatent el feixisme". Alguns estudis situen entre 10.000 i 12.000 els catalans i espanyols que van participar en la resistència armada contra els nazis. El seu record també és present, cada any, a l'acte que organitza el Triangle Blau a l'avinguda de Perpinyà de Figueres, amb presència dels representants de les associacions franceses dels antics guerrillers. El llibre, escrit amb documentació familiar, fotografies i memòria oral, rescata així una figura que durant dècades havia quedat en l'àmbit íntim dels seus descendents i del record local. Ara, la vida del capità Dupont torna al lloc que li correspon: el d'un testimoni altempordanès de la lluita republicana, de l'exili i de la Resistència europea. La seva tomba a Sant Llorenç de la Muga no passa gens desapercebuda.

Font del document:

<https://www.diaridegirona.cat/alt-emporda/2026/07/12/lilibre-destapa-vida-maqui-emporda-lluitha-franco-hitler-132374198.html>